

CENTRUL PENTRU DREPTURILE OMULUI DIN MOLDOVA

**ЦЕНТР ПО ПРАВАМ
ЧЕЛОВЕКА В
МОЛДОВЕ**

**THE CENTER FOR
HUMAN RIGHTS
OF MOLDOVA**

MD-2012, Moldova, Chișinău,
str. Sfatul Țării, 16

Tel: 234 – 800; Fax: 225 – 442
E-mail: cpdom@mdl.net

nr. _____
la nr. _____ din _____

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

Prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. c) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, articolele 38 alin. (1) lit. c) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995 și articolul 31 din Legea cu privire la avocații parlamentari nr. 1349-XIII din 17 octombrie 1997

I. AUTORUL SESIZĂRII

Anatolie Munteanu

Avocat parlamentar, director al Centrului pentru Drepturile Omului

Municipiul Chișinău, str. Sfatul Țării 16

Tel: 022 234800; 022 222224

Fax: 022 225442

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Conform prevederilor art. 2 alin. (3) din Legea nr. 1070 din 22.06.2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate *”Guvernul va asigura, exclusiv în instituțiile de învățământ de stat, pregătirea cadrelor la specialitățile ”Drept și activitate vamală”, ”Administrație publică”, precum și la specialitățile de profil medical și farmaceutic, militar și la cele ce țin de protecția ordinii publice și securitatea statului”*.

Potrivit art. 3 alin. (2) din Legea nr. 142 din 07.07.2005 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, ciclul I *”Guvernul va asigura, exclusiv în instituțiile de învățământ de stat, pregătirea cadrelor la domeniile de formare profesională ”Administrație publică”, ”Medicină”, ”Farmacie”, ”Militărie” și cele ce țin de menținerea ordinii publice și securitatea statului”*.

În opinia avocatului parlamentar, instituirea restricției de pregătire a cadrelor la specialitățile de profil medical și farmaceutic în instituțiile de învățământ privat limitează dreptul la libertatea alegerii opțiunii educative și vine în contradicție cu art. 35 alin. (1) și (6), art. 54 alin. (1), (2) și (4) din Constituție, art. 2 din Protocolul 1 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, art. 13 p. (2) lit. c) și p.3 alin. (2) din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale.

III. EXPUNEREA PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Sistemul educațional are un rol fundamental în dezvoltarea durabilă și edificarea unei societăți bazate pe cunoaștere. Unul din obiectivele prioritare ale acestuia este formarea competențelor și aptitudinilor necesare pentru socializare, formarea abilităților de integrare pe piața forței de muncă și realizarea carierei profesionale. Acest obiectiv este asigurat de învățământul profesional, din care face parte și învățământul superior. Astfel, în orice țară învățământul superior este momentul adevărului pentru întreaga societate.

Prin art. 35 alin. (1) din Constituție statul asigură dreptul la învățatură prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare.

Potrivit Legii învățământului, învățământul în Republica Moldova constituie o prioritate națională și, sub aspect conceptual, un sistem unitar realizat într-o diversitate de structuri, forme, conținuturi, tehnologii educaționale. Politica educațională a statului se întemeiază pe principiile umanitarizării, accesibilității, adaptivității, creativității și diversității. Învățământul este democratic și umanist, deschis și flexibil, formativ-dezvoltativ și se bazează pe valorile culturii naționale și universale¹.

Articolul 2 din Protocolul nr. 1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale recunoaște dreptul la instruire oricărei persoane fizice. Astfel, statelor membre ale Consiliului Europei, care au semnat Protocolul nr. 1, le revine obligația negativă de a nu împiedica o persoană să beneficieze de sistemul de învățământ. Pe de altă parte, articolul 2 din Protocolul nr.1 garantează accesul la instituțiile școlare existente la un moment dat și nu impune, în mod necesar, statelor obligația de a organiza o formă determinată de învățământ sau de un anumit nivel. Însă, statele sunt ținute și de obligații pozitive, printre care menținerea și adaptarea acestuia la nevoile dezvoltării sociale.

Deși textul articolului are o formulare generală, domeniul de aplicare al acestuia este foarte larg, acoperind atât instruirea școlară și extrașcolară, cât și pe cea universitară, tehnică, profesională, de reciclare profesională sau orice altă formă de transmitere a cunoștințelor în orice fel. Curtea europeană a drepturilor omului l-a aplicat în situații variate (instruirea școlară sau universitară, formarea profesională sau tehnică, formarea continuă etc.) și a observat că în mai multe acte ale sale, Consiliul Europei subliniază rolul esențial și importanța dreptului de acces la învățământul superior pentru promovarea drepturilor omului și a libertăților

---

¹ Art. 4 din Legea învățământului nr.547 din 21.07.1995.

fundamentale, precum și în întărirea dezvoltării democratice a societății². De asemenea, Curtea a reținut că potrivit Convenției comune a Consiliului Europei și a UNESCO privitoare la recunoașterea calificărilor obținute în învățământul superior din regiunea europeană, încheiată la Lisabona la 11 aprilie 1997, intrată în vigoare la 1 februarie 1999, ”învățământul superior joacă un rol iminent în dobândirea și în asigurarea progresului cunoștințelor” și ”constituie o bogăție culturală și științifică excepțională atât pentru indivizi, cât și pentru societate.

Din ansamblul acestor considerații, Curtea a ajuns la concluzia că unitățile de învățământ superior existente la un moment dat intră în domeniul de aplicație a primei fraze a art. 2 din Protocolul nr.1, dat fiind faptul că accesul la asemenea instituții constituie un element inerent al dreptului la instruire enunțat de această dispoziție.

Recent, Adunarea parlamentară a Consiliului Europei a reafirmat importanța fundamentală a învățământului superior pentru fiecare individ și orice societate, reiterând că ”dreptul la educație, garantat de articolul 2 din primul Protocol al Convenției cuprinde dreptul de acces la învățământul superior, care este de asemenea protejat de art. 10.1 al Cartei sociale europene revizuite ”³.

Prin însăși natura sa, dreptul la instruire impune adoptarea unor reglementări din partea statului, care pot fi ”variabile în timp și în spațiu, în funcție de nevoile societății și de resursele comunității statale, în ansamblul ei, precum și în funcție de resursele membrilor acesteia ”⁴.

În această ordine de idei, pe parcursul anilor, implementarea Concepției dezvoltării învățământului în Republica Moldova⁵ și racordarea cadrului normativ de domeniu la standardele internaționale au contribuit la democratizarea învățământului superior și dezvoltarea autonomiei universitare. S-a asigurat coexistența învățământului public cu cel privat: actualmente, în Republica Moldova, sistemul de învățământ superior este constituit din 33 de instituții (universități, academii și institute) dintre care 19 de stat și 14 private. Instituțiilor de învățământ superior de stat li s-a acordat posibilitatea să admită candidații în bază de contract cu achitarea taxei de studii; a fost anulată interdicția de pregătire a cadrelor în instituțiile de învățământ privat la specialitățile de profil pedagogic și la specialitatea ”Drept vamal”.

Astfel, conform planului de înmatriculare 2012, doar Universitatea de Stat de medicină și farmacie ”Nicolae Testemițanu” a oferit la Facultatea Medicină - 385 locuri cu finanțare bugetară și 100 locuri în bază de contract; la Facultatea Farmacie - 30 locuri cu finanțare bugetară și 75 locuri în bază de contract; la Facultatea Stomatologie – 35 locuri cu finanțare bugetară și 75 locuri în bază de contract.

² Recomandarea Rec (98)3 din 17 martie 1998 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei cu privire la accesul la învățământul superior, Recomandarea Rec (2012)13 privind asigurarea educației de calitate

³ Rezoluția 1907 (2012) Guvernarea instituțiilor de învățământ superior în Spațiul european al învățământului superior, adoptată la 5 octombrie 2012.

⁴ CEDO, *Cauza privind unele aspecte ale legilor referitoare la utilizarea limbilor în procesul de educație din Belgia*

⁵ Aprobata, prin Hotărârea Parlamentului nr. 337 din 15.12.1994

Mărimea taxelor anuale pentru studii în cadrul USMF "Nicolae Testemițanu" constituie 17.400 lei (medicina), 20.300 lei (stomatologie) și 18.200 lei (farmacie).

Aparent, statul asigură accesul cetățenilor la formele de învățământ superior existente la acest moment. Însă, interdicția de a pregăti cadre la specialitățile de profil medical și farmaceutic în învățământul privat în situația existentă, constituie, în opinia avocatului parlamentar, o restrângere nejustificată a dreptului fundamental la învățatură, fără a exista un echilibru just sau proporționalitate între restrângerea acestui drept și scopul urmărit.

Curtea de la Strasbourg a recunoscut că, în ciuda importanței sale, dreptul la educație nu este unul absolut și poate fi supus unor limitări. Cu condiția că nu este afectată esența dreptului, aceste limitări se permit prin implicație, deoarece dreptul de acces la educație "prin însăși natura sa trebuie să fie reglementat de către stat"⁶.

Cu toate că decizia finală privind respectarea Convenției aparține Curții, statele se bucură de o anumită marjă de apreciere în acest domeniu. Marja de apreciere crește odată cu nivelul de educație, în proporție inversă cu importanța acestei educații pentru cei implicați și pentru toată societatea⁷.

În cauza *Catan și alții contra Moldovei și Rusiei*, Curtea a menționat că "pentru a asigura că limitările impuse nu aduc atingere dreptului în cauză într-o asemenea măsură încât să prejudicieze însăși esența acestuia și să priveze acest drept de eficiența acestuia, Curtea trebuie să se asigure că acestea sunt previzibile pentru cei interesați și urmăresc un scop legitim. Cu toate acestea, spre deosebire de poziția reflectată în articolele 8 și 11 ale Convenției, ea nu este legată de o listă exhaustivă de "scopuri legitime", în temeiul articolului 2 al Protocolului 1 la Convenție. Mai mult, o limitare va fi compatibilă cu articolul 2 al Protocolului 1 la Convenție doar dacă există o relație rezonabilă de proporționalitate dintre mijloacele utilizare și scopul care urmează a fi atins".

În opinia avocatului parlamentar normele supuse controlului constituționalității instituie o restrângere nejustificată a dreptului fundamental la învățatură și nu corespunde criteriilor prevăzute de art. 54 alin. (1), (2) și (4) din Constituție.

Jurisprudența Curții Europene a pus în evidență unele aspecte ce conturează, pe cale de interpretare, conținutul dreptului la instruire. Astfel cu privire la formele în care poate fi organizat învățământul într-un stat, fosta Comisie a decis că art. 2 din Protocolul 1 garantează dreptul de a organiza școli private, dar că acest drept este supus reglementărilor în materie edictate de statele contractante, care trebuie să asigure, în special, calitatea învățământului public și privat⁸.

Protecția efectivă a dreptului la libertatea de alegere în educație presupune recunoașterea prin lege a dreptului de a deschide instituții de învățământ privat și

---

⁶ CEDO, *Cauza privind unele aspecte ale legilor referitoare la utilizarea limbilor în procesul de educație din Belgia*

⁷ CEDO, *Cauza Ponomaryovi v. Bulgaria*

⁸ Comis. EDH, 6 martie 1987, *Fondation des ecoles chretiennes Ingrid Jordebo et Ingrid Jordebo c/Suede*

posibilitatea ca aceste instituții să devină parte a sistemului educațional național. Or, recunoașterea acestui drept dă efect deplin dreptului la libertatea alegerii în educație.

În acest context este de menționat Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei subliniază necesitatea de a păstra principiul neutralității statului și a pluralismului în sistemul național de învățământ și solicită statelor membre să recunoască în mod clar, prin lege, dreptul de a deschide și de a administra instituții de învățământ privat, posibilitatea ca aceste instituții să devină parte integrantă a sistemului național de învățământ și de a nu supune această recunoaștere decât unor condiții obiective, echitabile și nediscriminatorii⁹. În cele din urmă, Adunarea Parlamentară recomandă Statelor membre ale Consiliului Europei să efectueze cât de rapid posibil analizele cerute întru identificarea reformelor necesare pentru garantarea eficientă a dreptului la libertatea de alegere educațională și să asigure punerea în aplicare progresivă a acestor reforme la fiecare nivel de guvernare (stat, colectivități regionale și locale) potrivit competențelor în domeniu în vederea realizării îmbunătățirilor sistemice dorite într-un termen rezonabil, ținând cont de implicațiile bugetare.

În Recomandarea Rec (2012)13 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind asigurarea educației de calitate¹⁰ se menționează că *”La toate nivelurile de educație, obligatorii sau nu, părinții și tutorii ar trebui să aibă dreptul de a înscrie copiii în instituții și programe de învățământ privat care răspund normelor și exigențelor stabilite de autoritățile publice. Același drept ar trebui să se aplice elevilor și studenților care au capacitatea juridică de a lua propriile decizii.”*

Potrivit art. 13 alin.(4) din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, *”nici o dispoziție din prezentul articol nu trebuie interpretată ca aducând atingere libertății indivizilor și persoanelor juridice de a înființa și de a conduce instituții de învățământ cu condiția că principiile enunțate în paragraful 1 al prezentului articol să fie respectate, iar educația dată în aceste instituții să fie conformă cu normele pe care le poate prescrie statul”*.

În Republica Moldova, libertatea alegerii în domeniul educației are un statut constituțional. Astfel, Legea Supremă a consfințit dreptul de înființare a instituțiilor de învățământ privat, ceea ce implică posibilitatea de alegere a opțiunii educaționale. Legea învățământului stabilește condițiile și modalitățile de punere în aplicare a acestui drept.

Conform art. 35 alin. (5) și (6) din Constituția Republicii Moldova *”instituțiile de învățământ, inclusiv cele nestatale, se înființează și își desfășoară activitatea în condițiile legii”*; *”instituțiile de învățământ superior beneficiază de dreptul la autonomie”*. Astfel, legiuitorul constituant a consacrat recunoașterea

---

⁹ Rezoluția 1904(2012) Dreptul la libertatea alegerii educaționale în Europa,

¹⁰ Adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 12.12.2012

dreptului de a deschide instituții de învățământ privat ca parte a sistemului educațional național.

Potrivit art. 72 alin. (3) lit. k) din Constituție, organizarea generală a învățământului se reglementează prin lege organică.

Legea specială în domeniu - Legea învățământului nr. 547 din 21 iulie 1995 - determină politica de stat în sfera învățământului, reglementează organizarea și funcționarea sistemului de învățământ.

Legea învățământului reglementează, în art.art. 36 și 37, condițiile de organizare și funcționare, de licențiere și acreditare a instituțiilor de învățământ privat, care se organizează și funcționează pe principiul nonprofit și aplică cu strictețe standardele educaționale de stat. Înregistrarea de stat și obținerea licenței constituie condiții obligatorii pentru desfășurarea activității instituției de învățământ privat. Instituțiile de învățământ privat aplică programe și planuri de studii, metode de instruire similare sau alternative celor de stat dacă acestea sunt avizate pozitiv de Ministerul Educației și asigură realizarea standardelor educaționale de stat. Absolvenții instituțiilor de învățământ privat li se eliberează acte de studii în condițiile Legii învățământului. Conducătorii instituțiilor de învățământ privat și fondatorii acestora poartă răspundere de calitatea învățământului, de condițiile de educație și instruire. Instituțiile de învățământ privat sunt obligate să prezinte Ministerului Educației rapoarte de activitate anuale. Criteriile de bază pentru acreditarea instituțiilor de învățământ privat vizează cadrele didactice, conținutul învățământului, baza tehnico-materială și activitatea economico-financiară. Instituțiile de învățământ privat aplică aceleași standarde educaționale ca și instituțiile de învățământ de stat.

Legiuitorul a prevăzut mecanisme de verificare a capacităților instituțiilor din sistemul de învățământ, statale și private, de a realiza calitativ obiectivele prevăzute în Legea învățământului – evaluarea și acreditarea¹¹. Criteriile de evaluare academică și acreditare vizează toate domeniile ce țin de înființarea și funcționarea instituțiilor de învățământ: profesionalismul cadrelor didactice, conținutul și formele de organizare a învățământului, baza tehnico-materială, nomenclatorul specialităților, activitatea economico-financiară, activitatea științifică (în instituțiile de învățământ superior și postuniversitar), calitatea și eficiența procesului instructiv-educativ, corespunderea nivelului de pregătire a celor instruiți cu standardele educaționale de stat.

Astfel, statul are nu numai posibilitatea, dar și obligația de a verifica în mod regulat prin mecanismele de control existente respectarea standardelor educaționale impuse tuturor instituțiilor de învățământ pentru a oferi studenților o educație și condiții de studiu de calitate.

---

¹¹ Legea cu privire la evaluarea și acreditarea instituțiilor de învățământ din Republica Moldova nr. 1257 din 16.07.1997.

Acțiunea standardelor educaționale de stat se reglementează prin art. 7 din Legea învățământului. Standardele stabilesc cerințele minime obligatorii față de diversele niveluri și trepte de învățămînt și constituie baza aprecierii obiective a nivelului de pregătire generală și profesională a absolvenților, indiferent de tipul și forma de învățămînt.

Considerînd necesară implementarea standardelor educaționale de stat în domeniul învățământului superior și mediu de specialitate¹², Parlamentul a adoptat, prin Legea nr. 1070 din 22.06.2000, Nomenclatorul specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățămînt superior și mediu de specialitate, iar prin Legea nr. 142 din 07.07.2005 - Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățămînt superior, ciclul I.

Deși Legea învățământului nr.547 nu prevede nici o interdicție pentru pregătirea cadrelor la anumite domenii de formare profesională în instituțiile de învățămînt privat, în art. 2 alin. 3 din Legea nr. 1070 și art. 3 alin. 2 din Legea nr. 142 din 07.07.2005 este proscrisă pregătirea cadrelor la domeniile de formare profesională "Medicină" și "Farmacie".

Respectiv, prin dispozițiile general-obligatorii conținute în Legea nr. 1070 și Legea nr. 142, asigurate prin forța coercitivă a statului, instituțiilor de învățămînt nestatale, înființate în condițiile legii, și care își desfășoară activitatea în condițiile legii, li se aduce atingere dreptului la autonomie.

Libertatea academică și autonomia instituțională sunt valorile fundamentale ale învățământului superior, care sunt inerente principiilor fundamentale și obiectivelor Consiliului Europei, și anume democrația, drepturile omului și statul de drept¹³.

Autonomia universitară, după cum este specificat în art. 49 din Legea învățământului, constă în dreptul comunității universitare de a se organiza și a se autogestiona, de a-și exercita libertățile academice fără nici un fel de ingerințe ideologice, politice sau religioase, de a-și asuma un ansamblu de competențe și obligații în concordanță cu politicile și strategiile naționale ale dezvoltării învățământului superior. Autonomia universitară vizează domeniile conducerii, structurării și funcționării instituției, activității didactice și de cercetare științifică, administrării și finanțării. O formă de realizare a autonomiei universitare este stabilirea specializărilor.

Libertatea academică și autonomia instituțională ar trebui să garanteze dreptul instituțiilor și al indivizilor de a fi protejați împotriva oricăror ingerințe exterioare excesive din partea autorităților publice sau din partea altor actori¹⁴. În acest context, intervenția statului în stabilirea specializărilor în instituțiile de învățămînt superior

---

¹² În art.3 alin. (1) din Legea nr. 142 se stabilește că Nomenclatorul este parte componentă a standardelor de stat în domeniul pregătirii cadrelor, în instituțiile de învățămînt superior de stat și privat.

¹³ Recomandarea Rec (2012)7 Comitetului de Miniștri către Statele membre cu privire la responsabilitatea autorităților publice pentru libertatea academică și autonomia instituțională, adoptată de Comitetul de Miniștri la 20 iunie 2012

¹⁴ Ibidem

privat constituie o limitare a autonomiei academice, caracterizate prin libertatea și responsabilitatea universității de a dezvolta programe proprii de studii, definirea structurii și conținutului curriculumului universitar, responsabilitatea asigurării calității acestor programe, a cercetărilor universitare.

Necesitatea îmbunătățirii eficacității și eficienței progresive a învățământului superior derivă din schimbările survenite în economia mondială, unde tehnologia a devenit factorul decisiv ce influențează creșterea economică, iar cunoștințele, abilitățile și competențele constituie elementele esențiale pentru utilizarea acesteia. În prezent, forța de muncă calificată este fundamentală pentru dezvoltare, iar competitivitatea națiunilor depinde de calitatea și disponibilitatea sa. Prin urmare, învățământul superior a căpătat o importanță vitală pentru dezvoltarea economică, iar extinderea și îmbunătățirea relevanței și calității acestuia au devenit o prioritate națională.

Crearea și/sau menținerea instituțiilor de învățământ privat au drept obiect sporirea posibilităților de învățământ pe care le oferă puterea publică, dacă funcționarea lor corespunde acestui țel și dacă învățământul privat este conform cu normele care ar fi putut fi prescrise sau aprobate de către autoritățile competente în special pentru învățământul de același grad¹⁵.

Apariția mai multor prestatori de servicii educaționale la nivel superior reprezintă un factor pozitiv deoarece, datorită concurenței, serviciile devin mult mai diverse, mai calitative și centrate pe nevoile beneficiarului.

Prin urmare, crearea și menținerea instituțiilor de învățământ privat asigură că întreg sistemul educațional servește interesele societății.

IV. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Pentru considerentele expuse, călăuzindu-mă de prevederile art. 31 din Legea cu privire la avocații parlamentari, art.4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin. (1) lit.a) din Codul jurisdicției constituționale solicit exercitarea controlului constituționalității sintagmei "*medical și farmaceutic*" din art. 2 alin. (3) al Legii nr. 1070 din 22.06.2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate și a sintagmei "*Medicină*", "*Farmacie*" din art. 3 alin. (2) al Legii nr. 142 din 07.07.2005 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, ciclul I, prin prisma art. 35 alin. (1), (5) și (6), art.54 alin. (2) din Constituție; art.2 al Protocolului 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale; , art. 13 alin. (2) lit. c) din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale.

---

¹⁵ Art. 2 alin. (3) din Convenția privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului

DOCUMENTE ANEXATE

A. Prevederi ale Constituției:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 15

Universalitatea

Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea

Articolul 35

Dreptul la învățătură

(1) Dreptul la învățătură este asigurat prin învățămîntul general obligatoriu, prin învățămîntul liceal și prin cel profesional, prin învățămîntul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare.

(5) Instituțiile de învățămînt, inclusive cele nestatale, se înființează și își desfășoară activitatea în condițiile legii.

(9) Instituțiile de învățămînt superior beneficiază de dreptul la autonomie.

Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

B. Prevederi ale legislației în vigoare

Legea învățământului nr. 547 din 21.07.1995:

Articolul 1. Obiectivul Legii învățământului

Prezenta lege determină politica de stat în sfera învățământului și reglementează organizarea și funcționarea sistemului de învățământ.

Articolul 3. Învățământul - prioritate națională

Învățământul în Republica Moldova constituie o prioritate națională.

Articolul 4. Principiile învățământului

(1) Învățământul constituie, sub aspect conceptual, un sistem unitar realizat într-o diversitate de structuri, forme, conținuturi, tehnologii educaționale.

(2) Politica educațională a statului se întemeiază pe principiile umanitarizării, accesibilității, adaptivității, creativității și diversității. Învățământul este democratic și umanist, deschis și flexibil, formativ-dezvoltativ și se bazează pe valorile culturii naționale și universale.

Articolul 7. Standardele educaționale de stat

(1) Sistemul de învățământ are la bază standarde educaționale de stat ce asigură posibilitatea de nostrificare a actelor naționale de studii. Standardele stabilesc cerințele minime obligatorii fără de diverse niveluri și trepte de învățământ. Modul de elaborare, aprobare și introducere a standardelor educaționale este stabilit de Ministerul Educației.

Articolul 13. Organizarea învățământului

(1) Învățământul în Republica Moldova poate fi de stat și privat.

Articolul 36. Învățământul privat

(1) Instituțiile de învățământ privat se pot înființa, reorganiza sau desființa la inițiativa persoanelor fizice și juridice, cu acordul Ministerului Educației, în formele prevăzute de legislația civilă pentru organizațiile necomerciale.

(3) Învățământul privat se organizează și funcționează pe principiul nonprofit și aplică cu strictețe standardele educaționale de stat.

(4) Înregistrarea de stat și obținerea licenței constituie condiții obligatorii pentru desfășurarea activității instituției de învățământ privat.

(11) Conducătorii instituțiilor de învățământ privat și fondatorii acestora poartă răspundere de calitatea învățământului, de condițiile de educație și instruire, în conformitate cu legislația în vigoare.

(13) Instituțiile de învățământ privat aplică programe și planuri de studii, metode de instruire similare sau alternative celor de stat dacă acestea sînt avizate pozitiv de Ministerul Educației și asigură realizarea standardelor educaționale de stat.

(22) Instituțiile de învățământ privat sînt obligate să prezinte Ministerului Educației rapoarte de activitate anuale, precum și alte informații, în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 37. Licențierea și acreditarea instituțiilor de învățământ

(1) Licențele pentru activitatea instituțiilor de învățământ private se acordă și se retrag de către Camera de Licențiere în conformitate cu legislația în vigoare.

(5) Instituțiile de învățământ de stat și privat se supun în mod obligatoriu acreditării.

(7) Criteriile de bază pentru acreditarea instituțiilor de învățământ privat vizează cadrele didactice, conținutul învățământului, baza tehnico-materială și activitatea economico-financiară.

Articolul 38. Conținutul învățământului

(1) Conținutul învățământului se proiectează în baza standardelor educaționale de stat, are caracter formativ-funcțional și este eșalonat pe niveluri și trepte.

(7) Planurile de învățământ pentru instituțiile de învățământ superior se aprobă de senatele universitare, de comun acord cu Ministerul Educației, în concordanță cu standardele educaționale de stat. Programele analitice se elaborează de catedre și se aprobă de senatul universitar, în baza avizului favorabil al consiliului facultății.

Articolul 49. Autonomia universitară

(1) Instituțiile de învățământ superior de stat dispun de statut de autonomie universitară.

(1¹) Autonomia universitară constă în dreptul comunității universitare de a se organiza și a se autogestiona (domeniile conducerii, structurării și funcționării instituției), de a-și exercita libertățile academice fără niciun fel de ingerințe ideologice, politice sau religioase, de a-și asuma un ansamblu de competențe și obligații în concordanță cu politicile și strategiile naționale ale dezvoltării învățământului superior și postuniversitar.

(2) Autonomia universitară virează domeniile conducerii, structurării și funcționării instituției, activității didactice și de cercetare științifică, administrării și finanțării și se realizează, în principal, în:

b) stabilirea specializărilor;

c) elaborarea planurilor de studii și a programelor analitice în conformitate cu standardele educaționale de stat;

Articolul 51. Rapoartele de activitate

(2) Rectorii instituției de învățământ superior elaborează, la sfârșitul fiecărui an universitar, un raport de activitate a instituției de învățământ, pe care îl prezintă Ministerului Educației.

(3) Ministerul Educației prezintă anual Guvernului un raport de activitate privind starea sistemului de învățământ și direcțiile de dezvoltare a învățământului.

C. Prevederile actelor juridice internaționale cu privire la drepturile omului:

Declarația Universală a drepturilor omului

Articolul 26

1. Orice persoană are dreptul la educație.

Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale

Articolul 4

Statele părți la prezentul Pact recunosc că în ce privește folosința drepturilor asigurate de către stat în conformitate cu prezentul Pact, statul nu poate supune aceste drepturi decât la limitările stabilite de lege, numai în măsura compatibilă cu natura acestor drepturi și exclusive în vederea promovării bunăstării generale într-o societate democratică.

Articolul 13

1. Statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul pe care îl are orice persoană la educație. Ele sunt de acord că educația trebuie să urmărească deplina dezvoltare a personalității umane și a simțului demnității sale și să întărească respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale. Pe lângă aceasta, ele sunt de acord că prin educație orice persoană trebuie să devină capabilă de a juca un rol util într-o societate liberă, că educația trebuie să favorizeze înțelegerea, toleranța și prietenia între toate națiunile și toate grupurile rasiale, etnice sau religioase și să încurajeze dezvoltarea activităților Națiunilor Unite pentru menținerea păcii.

2. Statele părți la prezentul Pact recunosc că în vederea asigurării deplinei exercitări a acestui drept:

c) învățămîntul superior trebuie să devină accesibil tuturor în deplină egalitate, în funcție de capacitățile fiecăruia, prin toate mijloacele potrivite (...);

3. Nici o dispoziție din prezentul articol nu trebuie interpretată ca aducînd atingere libertății indivizilor și persoanelor juridice de a înființa și de a conduce instituții de învățămînt cu condiția că principiile enunțate în paragraful 1 al prezentului articol să fie respectate, iar educația dată în aceste instituții să fie conform cu normele minimale pe care le poate prescrie statul.

Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

Articolul 2. Dreptul la instruire

Nimănui nu i se poate refuza dreptul la instruire.

Anexă:

Exemple de Universități private care au facultate de medicină

*Anatolie Munteanu,
Avocat parlamentar*

Chișinău, 15 mai 2012